

TEKST //

TORBEN ELSIG-PEDERSEN, REDAKTØR

At blive på sporet handler om at være del af et fællesskab

At dømme unge uddannelsesparate er ikke nok til, at de også gennemfører og får succes i deres uddannelse. Det er vigtigt, at vejledningen og uddannelsen sørger for, at de unge føler sig som en værdifuld del af et fællesskab, siger Kristina Mariager-Anderson, der forsker i vejledning, karrierelæring og social retfærdighed med særligt fokus på fællesskabers betydning for vejledningen, for eksempel i forbindelse med uddannelsesfrafald

Mange unge afbryder fortsat deres ungdomsuddannelsesforløb, også unge som umiddelbart er vurderet parate til at gennemføre. En del af de frafaldne vurderer selv, at det bare var noget der skete, men lektor Kristina Mariager-Anderson, der er del af forskningsprojektet "At blive på sporet - nye perspektiver og bæredygtige løsninger på uddannelsesfrafald for unge voksne" hos DPU, vurderer at frafaldet ofte er forårsaget af en række mikroprocesser, som kan handle om mistro, tvivl på sig selv og manglende tilhørsforhold i gruppen af unge på uddannelsesstedet.

Hendes forskning tager bl.a. afsæt i teorien om selvbestemmelse, som pe-

ger på at alle har behov for at være i følersædet i deres eget liv.

»I jo højere grad man oplever ikke at være selvbestemmende i sit eget liv desto oftere udvikles mistro og tvivl på, at man kan opnå, det man gerne vil. For en del unge fører det til frafald,« fortæller Kristina Mariager-Anderson, der er ny klummeskribent her i magasinet Vejlederen.

Projektet "At blive på sporet" har igennem aktionsforskning på 14 erhvervsskoler og VUC'er haft til formål at udforske nye løsninger på, hvordan vejledningstiltag kan støtte unge i at gennemføre deres uddannelse. I gennem tre år har uddannelsesinstitutionerne på forskellig vis udviklet

vejledningsindsatser, der fokuserer på tilhørsforhold, målorientering og beslutningskompetence, således at de støttes i at se og anerkende deres egne potentialer og handlemuligheder og dermed ikke står i en situation, hvor de kan sige, frafald eller mistro i studiet, "bare var noget der skete".

Relationer gennem vejledning

På forskellig vis er der arbejdet med at sætte tre afgørende behov for at være i trivsel i centrum. Nemlig den unges selvbestemmelse, tilhørsforhold og kompetencer.

»Det er et meget centralt behov at være en værdifuld del af et fællesskab. Vi vil som mennesker gerne opfattes >>>

>> Fællesskaber funderet i gruppevejledning har en stor effekt. Især hvis det sociale tilhørsforhold til gruppen kan flyde med over i et fagligt fællesskab.

af andre på en måde, så vi mærker, at det er væsentligt, at vi er del af fællesskabet. Med erkendelsen af, at det er en grundsten i at være i trivsel, har vejledere på de medvirkende uddannelsesinstitutioner arbejdet med at skabe vejledningsfællesskaber med fokus på at opbygge relationer mellem eleverne,« siger Kristina Mariager-Anderson.

Det viser sig have stor effekt, hvis man kan få de unge til at føle sig som del af et fællesskab.

»Derfor har fællesskaber funderet i gruppevejledning en stor effekt. Især hvis det sociale tilhørsforhold til gruppen kan flyde med over i et fagligt fællesskab. Det betyder, at den tid der bruges på gruppevejledning både understøtter et socialt og et fagligt tilhørsforhold og dermed elevernes faglige udvikling,« siger Kristina Mariager-Anderson.

Så når faglærere undertiden kan ytre, at de i deres lærerrolle prioriterer fokus på opfyldelse af de faglige mål, underforstået at de mange aktiviteter og tidsforbrug på relationelle aktiviteter ikke må stjæle tid og fokus, så kan det vise sig kontraproduktivt i forhold til elevernes læring og gennemførelse. For eleverne lader sig nemmere engagere og udfordre fagligt, hvis de samtidig er i gode relationer.

Øger fokus på gruppevejledning

I projektet "At blive på sporet" har nogle af de medvirkende uddannelsesinstitutioner skabt helt nye metoder for

gruppevejledningen i lyset af betydningen af gode relationer. Nogle steder har man helt udfaset individuelle fastholdelses- og fraværssamtaler for i stedet at omsætte motivationsteoriene i gruppeforløb.

»Man vender kort sagt tingene på hovedet. I stedet for gennem en individuel samtale at have fokus på fraværregler, så bliver de unge del af et gruppeforløb, hvor fokus flyttes over på, hvordan den enkelte kan støttes i at finde meningen med at være på uddannelsesinstitutionen – eller ej - og i høj grad på, hvordan alle kan føle sig som en værdifuld del af fællesskabet. På den måde tager man en række små skridt, som støtter op om, at den enkelte unge bliver mere bevidst om egne mål og bliver mere beslutningskompetent i forhold til egne valg.«

Tvivl skal rummes

Kristina Mariager-Anderson peger på, at der i tilgangen til uddannelsesvalg og gennemførelse generelt er for ringe fokus på, at mange unge er i tvivl. Det gælder i høj grad også de unge, som vurderes uddannelsesparate.

»På den måde overlader vi tvivlen til de unge selv med et signal om, at det forventes, at de kan komme igennem

og gerne lidt hurtigt. Vi har en meget lineær tankegang om, at de unge, der er fagligt kompetente, kan gå lige igennem, men mange af disse unge er også usikre og er sårbare. Det kan være svært at være i tvivl og usikker, når der er en så udtalt forventning til dem om, at de bare skal igennem. I vores projektarbejde, ser vi at det kan have en gavnlig effekt, også for disse unge, at blive hørt i nogle gruppefællesskaber. Det er vigtigt, at en gruppevejledning kan rumme den unges uddannelses tvivl og tvivl på sig selv og sine kompetencer.«

De unge er ikke alene i ungdomsuddannelserne overladt meget til sig selv med deres tvivl. Det starter allerede i grundskolen for de unge som vurderes uddannelsesparate og dermed vejledningsmæssigt i nogen grad overlades til sig selv.

Parat og stadig i tvivl

Unge, der er vurderet uddannelsesparate, forventes at tage et valg om ungdomsuddannelse, fordi der er en diskurs om, at du er klar, når du har fået et grønt stempel.

»Disse unge forventes underforstået at have ressourcer, så de kan klare sig selv. De kan ganske vist ringe og skrive til en vejleder, men derudover er de overladt til sig selv og forældrene. Hvis de var ældre ville man sige, at de kunne tage en studiepause, men det er ikke en mulighed, hvis man er 15-16 år. Så forventes det, at du kan tage en af ungdomsuddannelserne eller hvis du

stadig er i tvivl komme på efterskole eller fgu. På den måde kan den unges valg få et frustreret fortegn, fordi de er blevet fortalt og godt ved, at de også bare burde tage en beslutning. På den måde overlader vi dem med en følelse af, at det er dem, den er gal med. Dermed står de selv med en personlig usikkerhed.«

I Kristina Mariager-Andersons optik er det gået galt, fordi vejledningen er fokuseret på de tyve procent, der ikke er uddannelsesparate.

»Der er nogle meget faste diskurser om, hvordan vi hurtigt og effektivt skal igennem systemet, og de unge oplever, at deres tanker om uddannelse og beskæftigelse starter meget tidligt, hvor de også skal vælge nogle faste fagkombinationer. De kan naturligvis vælge om og supplere op, men der i forhold til tidligere en langt større risiko for, at den enkelte unge kommer til at kategorisere sig selv som en med mangler, og som en der ikke lever op til den diskurs, de er en del af,« siger Kristina Mariager-Anderson, som heller ikke er bleg for at skære igennem den aktuelle debat om uddannelsesparathedsvurderingen:

»Vi skal bare have den her uddannelsesparathedsvurdering væk! Den er med til at overlade de unge til en kollektiv vejledning, som nogle steder blot giver information og rådgivning, men hvor 80 procent af de unge slet ikke får et rum, hvor de kan tale sammen med andre unge om deres tvivl.« <

KRISTINA MARIAGER-ANDERSON:

En snørklet vej til vejledning

Kristina Mariager-Anderson har siden 2005 været ansat på Aarhus Universitet, Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU), hvor hun skrev ph.d. afhandling. Hendes afsæt var oprindelig en kandidat fra musikvidenskab med sidefag i dansens æstetik og historie, så hendes egen vej til at arbejde med undervisning og forskning i vejledning har været snørklet.

I dag er hun ansat som lektor på DPU og er en del af Forskningsenheden for Vejledning sammen med Rie Thomsen og Helle Merete Nordentoft. De står bl.a. bag uddannelsen "Master i vejledning", hvor også Miriam Dimsits og Bo Klindt Poulsen er tilknyttet som eksterne lektorer.

Kristina Mariager-Anderson lægger vægt på, at vejlederne oparbejder bevidsthed om deres praksis gennem uddannelse.

»Det er væsentligt at have en klangbund i både teori og praksis, når man som vejleder skal bestride et job, hvor man vil noget med nogen andre. Når man som vejleder sidder over for en anden, er det vigtigt at være bevidst om og kunne forholde sig reflekteret til professionens etik, teoretiske grundlag, filosofi og sin egen praksis. Uddannelsen giver et videnskabeligt grundlag for samt indsigt i metoder til at varetage mange forskellige vejledningsopgaver«

Fra og med dette nummer er Kristina Mariager-Anderson en del af det faste panel som på skift skriver klummen her i magasinet. Læs hendes første bidrag på side 20-21.